

ΑΡΧΑΙΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2020 ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΓΝΩΣΤΟ

A1.α.

1-Λ: Αἰ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τῶν τοῦ σώματος—τῷ ὄντι γὰρ οὐκ ἐνοῦσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιεῖσθαι ἔθεσι καὶ ἀσκήσεσιν—ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει,

2-Λ: ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει, ὡς ἔοικεν, οὐσα, ὃ τὴν μὲν δύναμιν οὐδέποτε ἀπόλλυσιν, ὑπὸ δὲ τῆς περιαγωγῆς χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὐτὴ καὶ βλαβερὸν γίνεταί.

3-Σ: Τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶστά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται τοῦ ἐμποιεῖσθαι αὐτῷ τὸ ὄρα, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἷ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι.

A1.β.

1. σφεῖς: τινὲς ἐπαγγελλόμενοι
2. ὧ καταμανθάνει ἕκαστος: τὸ ὄργανον

B1.

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα του Πλάτωνα γίνεται λόγος για την παιδεία. Ευδιάκριτη είναι η αντίθεση ανάμεσα στο φιλόσοφο και τους σοφιστές, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η γνώση δεν υπάρχει μέσα στη ψυχή. Ο φιλόσοφος υποστηρίζει τον καθολικό χαρακτήρα της παιδείας και τη μεταστροφή προς την αλήθεια.

Εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον. Με αὐτὴ τὴ φράση ἐννοεῖ ὅτι ἡ ψυχὴ θὰ γίνῃ ἰκανὴ νὰ ἀντικρίξῃ τὸ ὄν καὶ τὸ πῶς φωτεινὸν ὄν εἶναι τὸ ἀγαθόν. Ἐτσι ἰσοῦται τὸ ἀληθινὸν ὑπαρκτὸν ὄν, με τὸ ἀγαθὸν καὶ συγκεκριμένα με τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ. Τελικὰ αὐτὸ που ὑπάρχει πραγματικὰ δὲν εἶναι τὰ αἰσθητὰ ἀλλὰ οἱ ἰδέες.

Με τὴν χρῆση τοῦ ἐπιθέτου ὁ φανός, -ή, -όν: φωτεινός, λαμπρός. Ἡ λέξη σκοτώδης, που ἀκολουθεῖ, εἶναι ἀντίθετη. Ἡ συνηθισμένη στὸν Πλάτωνα ἀντίθεση ἀνάμεσα στὸ φῶς καὶ τὸ σκοτάδι λειτουργεῖ συμβολικὰ γιὰ τὴν ἀντίθεση παιδείας – ἀπαιδευσίας (ἐλλειψὴ παιδείας).

τὸ ὄν: Ἐὰν κατανοήσουμε καλύτερα αὐτὴν τὴν οὐσιαστικοποιημένη μετοχὴ τοῦ εἰμί, ἀν σκεφτοῦμε ὅτι ἀποδίδει τὴν ὑπαρκτικὴ σημασία τοῦ ρήματος. Τὸ ὄν εἶναι τὸ ὑπαρκτό. Ἡ ἀναζήτησις τοῦ ἀληθινὰ ὑπαρκτοῦ ἀπέτελεσε ἐξ ἀρχῆς γιὰ τὴν φιλοσοφίαν μὲγα ἐρώτημα, τὸ λεγόμενον ὀντολογικὸ ἐρώτημα: τὸ πάλαι τε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ζητούμενον καὶ ἀεὶ ἀπορούμενον, τί τὸ ὄν (Ἀριστοτέλης, Μετὰ τὰ φυσικὰ 1028b2-4). Αὐτὸ που ὑπάρχει πραγματικὰ εἶναι μόνο οἱ ἰδέες, ὄχι τὰ αἰσθητὰ.

άγαθόν: Από τον πλούτο των αναφορών του Πλάτωνα στην πολυσήμαντη λέξη άγαθόν, εδώ να τονιστεί μόνο ότι ο φιλόσοφος ταυτίζει το αληθινά υπαρκτό με το αγαθό, ακριβέστερα με την Ιδέα του Αγαθού.

περιαγωγή: μεταστροφή. Η λέξη έχει φιλοσοφική βαρύτητα, διότι δείχνει πως η γνώση και η παιδεία, καθώς στρέφεται στον κόσμο, οφείλει να έχει πάντα καθολικό χαρακτήρα και να μην εξαντλείται σε προσέγγιση από μία επιμέρους οπτική γωνία. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η χρήση του δεοντολογικού ρηματικού επιθέτου περιεκτόν, το οποίο όμως δεν προτρέπει απλώς σε μια ευρύτερη θέαση αλλά αποβλέπει σε μια μεταστροφή της ψυχής από τον κόσμο των αισθήσεων προς τον κόσμο των Ιδεών. Πρόκειται, όπως και στην περίπτωση της παιδείας, για μια στροφή όλης της ύπαρξης προς τον «ήλιο», προς το αγαθό –για μια επώδυνη πορεία. Λίγο παρακάτω (521d) ο Πλάτων θα ονομάσει την άνοδο της ψυχής προς το όντως Ον, «μεταστροφή/επιστροφή της ψυχής από μια νυχτερινή μέρα στην αληθινή μέρα» –και αυτή είναι η «αληθινή φιλοσοφία».

B2.

Ο Πλάτωνας δια στόματος Σωκράτη απορρίπτει την παιδεία στο πλαίσιο της σοφιστικής πρακτικής. Η παιδεία δεν είναι μια διαδικασία με την οποία η επιστήμη, η ορθή και ασφαλής γνώση εισάγεται στη ψυχή του μαθητή. Έτσι σύμφωνα με το φιλόσοφο μια πληροφορία που προσλαμβάνει ο άνθρωπος από εξωτερικές πηγές μέσω των αισθήσεων του δεν συνιστούν έγκυρη και ασφαλής γνώση αλλά παραπλάνηση. Καταφέρεται λοιπόν κατά ορισμένων που έχουν ως επάγγελμα την εκπαίδευση και ισχυρίζονται ότι μέσα στη ψυχή του ανθρώπου δεν υπάρχει γνώση και ότι αυτοί τη βάζουν, σαν να βάζουν όραση σε μάτια τυφλών. Για να επιβαβαιώσει τον ισχυρισμό του χρησιμοποιεί μια σύντομη αναλογία-παρομοίωση (οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες)

Με την επαναληπτική χρήση της πρόθεσης ἐν (ἐνούσης, ἐντιθέναι, ἐντιθέντες) αναδεικνύεται ο εσωτερικός και βιωματικός χαρακτήρας της γνώσης. Γι' αυτό και αυτήν την έντονα βιωματική γνωστική διαδικασία την ονομάζει συμβολικά ἀνάμνησιν). Κατά τον Πλάτωνα μετά την περιαγωγή της ψυχής μας στους ουράνιους τόπους όπου είχε την ευκαιρία να γνωρίσει τις ιδέες, συντελέστηκε το γεγονός της φυσικής μας γέννησης. Έτσι αυτοί που έχουν την παιδεία ως επάγγελμα υποστηρίζουν ότι η γνώση δεν υπάρχει μέσα στη ψυχή αλλά τη βάζουν αυτοί όπως βάζουν την όραση στους τυφλούς. Αυτό βέβαια δεν αποτελεί αληθινή γνώση αλλά μια ψευδαισθήση.

B3.

1-α

2-γ

3-β

4-β

5-γ

B4.α)

Φανόν-φάσμα

άνασχέςθαι –ανακωχή

περιακτέον –άξονας

έντιθέντες –παρακαταθήκη

άπόλλυσι – απώλεια

τετραμμένω - ανατροπή

B4.β)

Αρκετοί πολιτικοί επαγγέλλονται μέτρα που δεν θα υλοποιήσουν.

Τα τελευταία χρόνια η πληροφορική είναι η επιστήμη που εξελίσσεται διαρκώς.

B5.

Το κείμενο αναφοράς του Πλάτωνα αλλά και το παράλληλο του Δελμούζου έχουν σαν κύριο θέμα την παιδεία. Σύμφωνα με τον φιλόσοφο ο σκοπός της παιδείας είναι η προσέγγιση της αλήθειας, η θέαση του Αγαθού. Αυτό μπορεί να το πετύχει ο άνθρωπος μέσω της παιδείας και συγκεκριμένα της περιαγωγής, της μεταστροφής της ψυχής προς το αληθινό υπαρκτό προσανατολιζόμενο στον κόσμο της νόησης. Έτσι η φιλοσοφία λειτουργεί διαφωτιστικά και απελευθερωτικά. Παρόμοια και ο Δελμούζος θεωρεί πολύτιμη την παιδεία καθώς ωφελεί τον άνθρωπο ατομικά αλλά και συλλογικά “η παιδεία... συνολική προκοπή” βελτιώνοντας τη ζωή του. “Να κάμη καλύτερη”

Ένα ακόμη κοινό στοιχείο με το φιλόσοφο είναι ότι τονίζει τον απελευθερωτικό ρόλο της παιδείας “καλλιεργημένοι... ελεύθεροι” και την αποδέσμευση του ανθρώπου από τα υλικά αγαθά “λυτρώνεται... ελεύθερο άνθρωπο”

Επομένως και τα δυο κείμενα συγκλίνουν στην καλλιέργεια της ψυχής και στον καλύτερο τρόπο προσέγγισης της αλήθειας τονίζοντας την αποδέσμευση και απελευθέρωση του ανθρώπου από τον κόσμο των αισθήσεων έχοντας ως στόχο την προσέγγιση του νοητού κόσμου.

Τηλ.: 210-6219712 / 210-6218894 www.apolito.gr - e-mail:info@apolito.gr

Λεωφόρος Μαραθώνος & Χρυσοστόμου Σμύρνης 3, 14565 Άγιος Στέφανος